

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנתם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

קרח

(חלק יח שיחה ה')

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה

שנת הקהל

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות

שבוע פרשת קרח, (אדה"ק) טורכא סיון; (בכל העולם) בט סיון — ה תמוז, ה'תשפ"ג (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2023
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

קרח ה

218

יתר על כן: לכאורה לא זו בלבד שאין זה שייך למחלוקת קרח, אלא שזהו ענין הפכי לגמרי: מחלוקת קרח היתה רק על הכהונה – „ובקשתם גם כהונה” – ולא על הלוי, שהרי קרח עצמו הי' לוי (ואף מהחשובים שבהם – בן יצהר בן קהת⁸)?

לכאורה הי' אפשר לתרץ, שהיא הנותנת: כיון שקרח הי' משבט לוי והמחלוקת באה ממנו ומאחרים משבט לוי – היינו, שזה גופא שהיו בני לוי הי' הסיבה לטענתם ומחלוקתם, כדברי משה להם⁹: שמעו נא בני לוי המעט מכם כי הבדיל אלקי ישראל אתכם מעדת ישראל גו' לעבוד גו' ויקרב אותך ואת כל אחיך בני לוי אתך ובקשתם גם כהונה – הי' מקום לטעות ולהעלות על הדעת שמסיבה זו נפחת

א. אודות סמיכות הפרשיות (והשייכות) „ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי לכל קדשי בני ישראל וגו”¹ – ענין מתנות כהונה – למחלוקת קרח האמורה קודם לזה בפרשה, איתא בספרי (והובא בפירושו רש”י)², אשר לאחר ש„בא קרח וערער על הכהונה”³ אמר הקב”ה, „הריני כותב וחותר כו' ומעלה בערכאיך” את כהונת אהרן, וזאת ע”י מתנות כהונה⁴.

וצריך להבין: ענין זה הוא טעם לסמיכות ושייכות מתנות כהונה למחלוקת קרח – אבל מהי השייכות דענין המעשר⁴ הניתן ללוי (ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר וגו’), הנוכח בכתוב תכף (ובאמירה אחת) לאחר „אני חלקך”, „מתנן דייחבית לך אינון חולקך”⁵ – מתנות כהונה⁶ – למחלוקת קרח?

(1) פרשתנו יח, ח ואילך.

(2) עה”פ. ובספרי נשנה גם לקמן פסוק כ.

(3) כ”ה בספרי ועד”ז בפרש”י (בא קרח וערער כנגד אהרן על הכהונה בא הכתוב ונתן לו). אבל במדרש לקח טוב: לפי שערער קרח על מתנות כהונה בא הכתוב ללמד לקיים לאהרן ולבניו את המתנות ללמדך כו’. וראה תנחומא פרשתנו ג. במדבר”ר פי”ח ד: התחילו כו’ להתגרות כו’ כ”ד מת”כ כו’.

(4) בספרי „לכך נאמרה פרשה זו סמוך לקרח”. אבל בפרש”י מסיים „ולכך נסמכה פרשה זו לכאן” (ועד”ז במדרש לקח טוב שם), ונתבאר בארוכה בלקו”ש חכ”ג ע’ 124 ואילך. ואכ”מ.

(4*) המדובר בהמשך הפרשה שם כא ואילך.

(5) ת”א שם (שהוא קרוב לפשש”מ יותר מתיב”ע – שתרגם „אנא חלקך”).

(6) בפשטות הי’ אפ”ל (בהמשך להנ”ל) דמכיון

דתרומת מעשר מן המעשר היא א’ מכ”ד מתנות כהונה, הוצרך להקדים תחלה מצות נתינת מעשר ללוי. אבל לפי”ז קשה דמצות מעשר נאמרה בהמשך ובתוך הדיבור (לאהרן) * ע”ד מתנות כהונה (ובוא”ו המוסיף), ותרומת מעשר נאמרה בדיבור (ובפרשה) בפ”ע – ולמשה (יח, כה). וראה לקמן הערה 13.

(7) טז, יוד.

(8) ריש פרשתנו. ואדרבא זה גרס שבא „לחלוק עם משה” (פרש”י שם ד”ה ודתן).

(9) (או ראשי סנהדראות) ע”ד תלית שכולה תכלת – שלדעתם א”צ לציצית – (ראה פרש”י ר”פ קרח ד”ה ודתן).

(9*) טז, ח ואילך.

(* ולהעיד שבפסוק כ נאמר עוה”פ (נוסף על תחלת הפרשה בפסוק ח) ויאמר ה’ אל אהרן.

אינה רק באופן כללי (שמתנות כהונה הן סימן בעלמא וראי' לחזק כהונת אהרן לאחר הערעור¹⁴), אלא שלתוכן מתנות כהונה ולוי' יש שייכות למחלוקת קרח¹⁵ וזהו המענה על טענת קרח.

ב. כבר דובר בעבר בארוכה¹⁶ אודות המבואר בנועם אלימלך¹⁷, שענינו של קרח – שעליו נאמר בתרגום¹⁸, „ואתפלג קרח“ – הוא ע"ד הרקיע המבדיל בין מים למים¹⁹, לחלק ולהפריד בין העליונים והתחתונים; וזה הי' תוכן מחלוקתו על כהונת אהרן:

מאחר שהכהן מובדל כליל מעניני העולם, ועוסק רק בעניני קדושה²⁰ – ובלשונו הכתוב²¹ ויבדל אהרן להקדישו קודש קדשים הוא ובניו,

ובפרט (אהרן) כהן גדול שעליו נאמר²², „ומן המקדש לא יצא“ – א"כ „מדוע תתנשאו על קהל ה'“²³ – כיצד ומדוע נדרשת ההשפעה דהתנשאות

220

(14) ובפרט שע"ז כבר היתה ההוכחה מזה ש„פרח מטה אהרן“ (יז, כג) וניתן „למשמרת לאות“ – „לזכרון שבחרתי באהרן הכהן“ (רש"י שם, כה).

(15) להעיר ממדרש לקח טוב שבהערה 3.
(16) ראה לקו"ש ח"ח ע' 116 ואילך, ושי"ג.
(17) הובא ונתבאר באוה"ת פרשתנו ע' תרצז, תשכג. ד"ה כל פטר רחם תרכ"ז. ועוד. ע"פ זח"א יז, א ואילך – הובא גם בצורו המור כאן.

(18) הובא בפרש"י.
(19) בראשית א, ז. וראה אוה"ת שם ח"ג תצו, ב ואילך.

(20) ל' הפרשה והבדלה (ראה תו"כ ופרש"י ר"פ קדושים. תניא פמ"ו. אגה"ת פ"י. ועוד).

(21) דה"א כג, יג.

(22) אמור כא, יב.

(23) טז, ג.

219

ח"ו מחשיבותם ותפקידם של בני שבט לוי; ולכן הורה הקב"ה יחד עם הציווי על מתנות כהונה לתת מעשר לבני לוי כו', אשר זה מלמדנו שבני לוי נשארו בחשיבותם¹⁰.

אבל קשה לומר כן, כי מזה שהביא הכתוב את ענין המעשרות בהמשך למתנות כהונה, ואף בוא"ו המוסיף¹¹, משמע, שגם שייכות ענין המעשר ללויים למחלוקת קרח היא באותו אופן ותוכן דשייכות מתנות כהונה למחלוקת קרח, דהיינו, שבאה להדגיש מלכתחילה את מעלת הלוי¹² ולא (רק) לשלול את שלילת המעלה¹³.

ועוד: מאחר שכל עניני התורה הם בתכלית הדיוק, צריך לומר, שהשייכות דמתנות כהונה ולוי' למחלוקת קרח

(10) להעיר מש"ך עה"ת פרשתנו יח, כו.

(11) ולבני לוי גו' (יח, כא).

(12) להעיר שגם שם נאמר „ולבני לוי הנה

נתתי“ ובספרי שם, „אין הנה אלא שמחה“ כבספרי ופרש"י שם, ח במתנות כהונה. וראה לקו"ש חכ"ג הנ"ל.

(13) בפשטות י"ל שסמיכות מתנות כהונה וכן מעשר ללוי מובנת מעצמה, כי בא בהמשך לפרשה שלפנ"ז (יח, א ואילך), „אתה ובניך ובית אביך אתך תשארו את עון המקדש גו'“ (שהוא מענה לבני' יז, כד"כ), „הן גוענו גו' כל הקרב הקרב אל משכן ה'“ „וגם את אחיך מטה לוי גו' הקרב אתך גו' ושמרו גו' לעבוד גו'“ וכמפורש בהפסוק (יח, כא"ב), „ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל גו' חלק עבודתם גו' ולא יקרבו עוד בני' אל אוהל מועד גו'“ ועד"ז הוא במתנות כהונה (כמ"ש במפרשי התורה – ספורנו יח, ח. אוה"ת שם. ועוד. ולהעיר מספרי שם, כא דעת ר' יאשי'). אלא שבספרי (ופרש"י) מרצים האריכות הגדולה בפרש"י מתנות כהונה ולא כללות הענין שניתנו לו מת"כ – שהביאור הוא משל למלך כו', לבטל ערעור קרח „ולכך נסמכה פרשה זו לכאן“.

(המובדלים מעניני העולם), היינו, שהם מרוממים את עניניהם הגשמיים, וענינים אלו נעשים מתנות כהונה, עד שעליהם נאמר „אני חלקך“, כנ”ל – נתינה להקב”ה.

אבל לכאורה אין זה מספיק: הן אמת שבפועל חלק קרח על הכהונה ובפרט על כהונת אהרן, אבל כוונתו בכך היתה שצ”ל (גדר בכהונה שיש בו) שייכות רק באופן דהבדלה³⁰, ללא חיבור ד”תחתונים“, העולם הזה, עם „עליונים“ – קדושה ואלקות, וא”כ בהתאם לזה לכאורה ה’ התיקון צריך להיות באופן כזה, שעניני העולם ינתנו לגמרי לקב”ה (חיבור מלא של עליון ותחתון – הפיכת חפץ מחפצי העולם לקדוש לגמרי) – כמו הקרבנות הקרבים על המזבח לפני הקב”ה, שהם קדושים לגמרי – אבל לא ע”י מתנות כהונה בכלל, הבאות לשם אכילת (הנאת) כהנים, וכמה מהן הן חולין.

ג. פרשת קרח נקראת בכמה שנים בשבוע שחל בו ג’ תמוז (או – כבשנה זו – ביום זה גופא) – היום שבו כ”ק מו”ח אדמו”ר יצא לחפשי ממאסרו בשנת תרפ”ז³¹.

וע”פ הידוע שכל דבר הוא בהשגחה פרטית, ובפרט לפי דברי השל”ה³² שכל המועדים מרומזים בפרשיות שקוראים בזמן המועד, מובן, של(תוכן) יום זה יש שייכות לתוכן פרשת קרח.

ולפי הביאור הנ”ל בענין מחלוקת

וקדושת אהרן על ישראל (על קהל ה’), שאף הם יתרוממו להיות מובדלים מעניני העולם, בשעה שעבודתם היא להתנסק בדברים גשמיים ולעשות מהם כלים לאלקות.

ולכן טענתם „מדוע תתנשאו על קהל ה” אינה בסתירה לרצונם להיות כהנים בעצמם – לפי שקרח ביקש סוג אחר של כהונה, שאינו כולל קשר עם „כל העדה“.

ונ”ד שמצינו בקדושה, ששמאי²⁴ – מצד קפדנותו²⁵ – דחפו באמת הבנין²⁶, ובית שמאי במקום בית הלל אינה משנה²⁷, כיון שענינם הוא באופן של ושם דרך כו’ ששוקל דרכיו²⁸.

ועוד דוגמא: רשב”י וחבריו – אשר הרבה עשו כרשב”י ולא עלתה בידם²⁹, ור’ אלעזר בנו (חבריו), אפילו לאחר השנה ה”ג במערה הוה מחי^{29*}.

ובזה מבואר הטעם שהציווי אודות מתנות כהונה בא בהמשך למחלוקת קרח: מתנות כהונה מבטאות את השייכות והקשר בין ישראל לכהנים – שישראל נותנים מרכושם לכהנים

(24) ששרשו מקו הגבורה (זח”ג רמה, א. וראה הקדמת התניא). וראה זח”א שם. לקו”ת פרשתנו נד, סע”ב ואל”ך. ובהנסמן בהערה 70. (25) וראה ב”ב (קס, ב) ע”ד כהנים קפדנין. ומבואר במ”א (וראה ביאורו להצ”ע ע’ תצא. לקלו”צ חקת ע’ שפט) איך שיכול להיות זה אף שמברכין את בני” באהבה, ותלמידיו (וכש”כ בניו) של אהרן: אוהב את הבריות כמאמר הלל והנהגתו (בשבת לא, א).

(26) שבת שם.

(27) ברכות לו, רע”ב. וש”נ.

(28) לקו”ת שה”ש מח, ג.

(29) ברכות לה, ב.

(29*) שבת לג, ב.

(30) ע”ד השייכות דשליה. וראה זבחים ג,

(א) דמינה מחריב בה דלאו מינה לא מחריב בה.

(31) פרשת המאסר והגאולה – ראה לקו”ד

ליקוט לד”ו.

(32) חלק תושב”כ ר”פ וישב.

גאולת כ"ק מ"ח אדמו"ר לענין ד, כותב וחותרם לך ומעלה בערכאין את כהונת אהרן קשורה עם חלק הגאולה דמצבו אז, בהיותו עדיין (עכ"פ בחיצוניות) תחת הגבלות הגלות אצל אלו שאסרוהו.

ד. ויובן בהקדים שאלה פשוטה לכאורה בנוגע לכללות ענין מתנות כהונה (ועד"ז במעשר):

מתנות כהונה³⁵, הניתנות לכהן, הם רק חלקים מסויימים (ומועטים מאוד) מנכסי האדם; אפילו תרומה, חלה וכיו"ב – הדברים שצריך לתת ראשיתם לכהן – יש להן שיעור: ראשית הדבר (ואפילו מדרבנן בתרומה – עין יפה אחד מארבעים³⁶, ועד"ז בחלה³⁷), אבל לא נתינה של כל תבואתו כתרומה כו, כי צריך שיהיו, "שירי ניכרין"³⁸, ועד"ז בנוגע למעשר, שאינו אלא חלק עשירי מפירותיו ותבואתו.

ולכאורה, בשלמא זה שיש שיעור למטה³⁹, שאסור לתת פחות מכשיעור,

35) כולן מנויות בגמרא וכו' (ב"ק קי, ב. חולין קלג, ב. תוספתא חלה פ"ב. ספרי פרשתנו ית, כ) וברמב"ם ריש הל' בכורים.

36) תרומות פ"ד מ"ג.

37) חלה פ"ב מ"ז. ספרי שלח טו, כא הובא בפרש"י שם, כ.

38) ראה תרומות פ"ד מ"ה. חולין קלו, ב. רמב"ם הל' תרומות פ"ג ה"ה (בתרומה). רפ"ה מהל' בכורים (חלה). אבל בנוגע לראשית הגז פסק (שם פ"י ה"ח) כמ"ד (חולין שם) שדבריו שאמר כל גזי ראשית קיימין, גם בבכורים נאמר שיעור מדרבנן אבל הרוצה לעשות כל שדהו בכורים עושהו (בכורים פ"ב מ"ד. רמב"ם שם פ"ב ה"ז).

39) מדרבנן עכ"פ, משא"כ מדאורייתא (ראה רמב"ם רפ"ה מהל' תרומות. הל' בכורים שם. רפ"ה שם. רפ"י). ולהעיר מהמבואר לעיל ע' 179

קרח לכאורה יש לבאר את השייכות בפשטות:

כשם שקרח לא טען כנגד ענין הכהונה כשלעצמו – מה שכהנים מובדלים מעניני העולם – אלא מחלוקתו היתה, כנ"ל, על זה שהם משפיעים קדושה זו ל"כל העדה";

עד"ז הי' גם בקרב אלו שמהם סבל כ"ק מ"ח אדמו"ר התנגדות ורדיפות רבות כל כך: הענין שהפריע להם (אשר בגללו אסרוהו) לא הי' עבודתו בתורה ומצוות לעצמו ובעצמו, אלא פועלו ב"הרבצת³³ התורה בכל מרחבי מדינתנו" בין כל ישראל שהיו אז במדינה ההיא.

ועד"ז הי' גם תוכן גאולתו בג' תמוז, שהקב"ה הראה גלוי לעין כל, שביכלתו להמשיך בעבודת הרבצת התורה, בדוגמת סילוק וביטול ערעור קרח ע"י שהקב"ה "כותב וחותרם לך ומעלה בערכאין" את כהונת אהרן.

אבל לכאורה אין זה בדומה להנ"ל: ג' תמוז הרי לא הי' יום (שלימות) גאולתו (אלא רק שחרורו מבית האסורים), שהרי אז נשלח לגלות (בקאסטראמא), מקום שלא הי' ביכלתו להמשיך בו בעבודתו עבור הרבצת התורה כדבעי – וגאולתו השלימה היתה רק לאחר מכן ב"ב"י"ג תמוז (וגם אז עדיין היו קשיים, עד לעזיבתו את המדינה ההיא)³⁴.

ובהכרח לומר, שההשוואה בין

33) במכתב בעל הגאולה לחגיגת ימים אלה – טו ניסן תרפ"ח (בסה"מ תרפ"ח ע' קמו – ועתה (תשל"ח) עוה"פ בקונטרס בפ"ע).

34) ראה ספר התולדות אדמו"ר מהוריי"ץ (כפר חב"ד, תשל"ג) ח"ג.

ממעמדם ומצבם של מטה ועלי' לאלקות.

[ואין זה סותר את האמור לעיל (ומבואר במקום אחר⁴³) שמחלוקת קרח היתה על זה שהכהנים (ובפרט כהן גדול) מעוררים בכל ישראל את התנועה דהתרוממות ע"י עבודתם למטה בעולם⁴⁴ – דכיון שזה בא ע"י פעולתו של אהרן הכהן איש החסד, המשפיע וממשיך אלקות מלמעלה למטה בתחתון כפי שהוא במציאות, הרי זה פועל, שהתנועה דהעלאה שבאדם אינה באופן שהוא יוצא מן ה"מטה", אלא שה"מטה" במצבו נעשה כלי לאלקות, ונ"ד – כל מעשיך לשם שמים, בכל דרכיך דעהו⁴⁵].

ומהאי טעמא הנה הדחי' והתיקון דמחלוקת קרח אינה ע"י קרבנות וקדשים, הנמסרים כליל לקב"ה, להיותם קרבים על גבי המזבח, אלא ע"י הענין דמתנות כהונה דוקא:

בהקרבת הקרבנות (ובענין הקדשים בכללות, מה שאדם מקדיש את נכסיו להוי') אינו בא לידי ביטוי תוכן זה, שהדברים נעשים לכלי לאלקות בהיותם דברים תחתונים וגשמיים, שהרי הקרבנות יוצאים מן החול,

הרי זה מובן; אבל מפני מה יש שיעור למעלה – שאין לאדם לתת ולהקדיש לקב"ה מנכסיו וכיו"ב את הכל (ובכמה מהם – אפילו לא יותר מהשיעור)⁴⁰, עד שפסק הרמב"ם⁴¹, "לעולם לא יקדיש אדם ולא יחרים כל נכסיו והעושה כן עובר על דעת הכתוב כו' אלא כל המפור ממונו במצות אל יפור יותר מחומש כו'".

ה. והביאור בכל הנ"ל: מבואר בחסידות⁴² החילוק בין כהנים ולוים, אשר כהן ענינו איש החסד^{42*}, וענינם של לוים הוא גבורה. וקרח (שהי' לוי) ביקש במחלוקתו על כהונת אהרן להגביר את הגבורות על החסדים, שהלויים יהיו במקום הכהנים.

בעבודת האדם החילוק בין חסד וגבורה הוא: חסד ענינו השפעה מלמעלה למטה – "שוב" בעולם, ואילו גבורה ענינה העלאה מלמטה למעלה – "רצוא" (יציאה מן העולם);

ושורש טענת קרח הי', שהעיקר יהי' ענין הגבורה, העבודה דרצוא ועלי'.

קרח סבר שהתחתונים כפי שהם במציאותם אינם כלים לאלקות, ולכן צריך להיות בהם רצוא – יציאה

ואילך שלכמה דיעות יש שיעור בנתינת תרומה, חלה כו' גם מדאורייתא. ושי"נ.

(40) ואמחז"ל שלא לעשר אומדות (אבות א, טז. מנחות נד, ב).

(41) סוף הל' ערכין וחרמין.

(42) בהבא לקמן – ראה אוה"ת פרשתנו ע' תרפו. תרצב. אחרי ע' תקמא. יהל אור ע' קצ. ד"ה כל פטר רחם שם. המשך תער"ב ח"ב ע' אמג. ועוד. וראה לקו"ת פרשתנו נד, ב ואילך. ספר הליקוטים בערכו (קרח).

(42*) זח"ג קמה, ב. (וראה שם קעו, א. רמב, א. ח"א רמד, א). תניא רפ"נ.

(43) לקו"ש ח"ח ע' 106 ואילך. ע' 116

ואילך. ושי"נ.

(44) וי"ל שהמבואר לעיל בפנים בהטענה של קרח שתחתונים כפי שהם במציאותם אינם כלים לאלקות ולכן צ"ל התנועה דרצוא, הוא הסתעפות והשתל' (במדרי' נמוכה יותר), מטענתו שיש מעלה בכל העדה שעושים מעניני העולם כלים לאלקות, היינו ההבדלה בין עבודת הכהנים לכל העדה – המבואר בלקו"ש שם (הובא לעיל ס"ב).

(45) אבות פ"ב מי"ב. משלי ג, ו.

כל אשר בארצם אשר יביאו לה' לך יהיו"⁵¹, "תתנו לה' תרומה"⁵²; ואפילו בגזל הגר, הרי תחילה, "קנאו השם" והנתינה לכהן באה לאחר מכן⁵³.

(ב) אפילו שאר המתנות – "עשר"⁵³ בגבולין, אף בעודם ברשות ישראל כבר שייכים הם לכהן⁵⁴, כגון "מתנות" זרוע לחיים וקיבה, שדה אחוזה, שדה חרמים⁵⁵

224

[נוסף לזה, ש"מתנות" ו"שדה אחוזה"⁵⁶ אינם מזכרים במפורש בפרשתנו⁵⁷; ו"מתנות" – (כדברי חז"ל⁵⁸) שייכות למעשה פינחס, שאירע לאחר מכן⁵⁹]

(51) שם, יג (בכורים).

(52) שלח טו, כא (בחלה). ושם לפניו יט "תרימו תרומה לה".

(53) ב"ק קט, ב. פרש"י נשא ה, ח. משא"כ בפ' שופטים (ית, ג"ד) מפורש, "וזה יהי משפט הכהנים מאת העם גוי ראשית דגנך גוי וראשית גז צאנך תתן לו".

(53*) לחלוקה זו בגמ' ורמב"ם – גם תרומה וחלה שזכרו לפניו הם מהעשר בגבולין.

(54) ראה שו"ת הרשב"א (ח"א סי' יח. אבודרהם שער ג' ועוד) דאין מברכין על מתנות כהונה משום דמשולחן גבוה קא זכו ולא משל הבעלים. וראה אנצקלופדי' תלמודית ערך ברכת המצות.

(55) להעיר מבכורות (לב, סע"א. רמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ו ה"ה) חרמים כל זמן שהן בבית בעלים ה"ה כהקדש לכל דבריהם כו'.

(56) שחולין הם – רמב"ם הל' בכורים פ"א ה"ו. וראה בהנסמן בהערה שלפניו.

(57) ראה רמב"ן שופטים יח, ג. ושם כי (בפרשתנו) הזכיר כל אשר נתן לו בקודש, אבל הזרוע כו' חולין גמורים כו'.

(58) ראה חולין קלד, ב. ספרי ופרש"י שופטים יח, ג.

(59) וראה רמב"ן שופטים שם. מלבי"ם שם. ועוד.

משייכותם לאדם למטה, ונעשים ענין קדוש – בהקרבתם על גבי המזבח.

משא"כ מתנות כהונה, שענינן נתינת האדם מנכסיו לכהן⁴⁵ לשם אכילתם, למשחה – לגדולה⁴⁶, "כדרך שהמלכים – גם שאינם מישראל – אוכלים"⁴⁶, וכמה ממתנות כהונה אלו (הנהוגות גם בחוץ לארץ) אף נשארות בגדר חולין – הנה בהם דוקא ניכר ומודגש שגם במצבם בהיותם ענינים דלמטה (חולין) הם שייכים לאלקות⁴⁷.

ו. אבל גם במתנות כהונה עדיין אין מודגש בתכלית ובשלימות, שגם דברים תחתונים, בהיותם במצב ד"מטה", נעשים קשורים לאלקות – וטעם הדבר:

(א) רוב מתנות כהונה⁴⁸, העשר במקדש וארבע בירושלים, נעשות תחילה קודש ורק לאחר מכן בא החיוב ליתנן לכהן, והכהנים משולחן גבוה קא זכו⁴⁹; וכן הוא גם בתרומה, בכורים וחלה, שתחילה יש בהם הרמה ונתינה לה, ורק לאחר מכן באה הנתינה לכהן, כהדגשת הכתוב בפרשתנו⁵⁰, "ראשיתם אשר יתנו לה' לך נתתים", "בכורי

(45*) הם נכסי כהן – ראה בכורים רפ"ב. מנחות עג, א. ובפרש"י שם. ועוד.

(46) פרש"י בפרשתנו יח, ח.

(46*) זבחים צא, א. וש"נ.

(47) להעיר מסה"צ להצ"צ מצות אכילת ק"ק לכהנים, ד"ה והוא עומד עליהם תרס"ג – שאכילת מזבח ה"ו"ע הבירור והעלאה מלמטלמ"ע ואכילת כהנים המשכה מלמעלמ"ט. ראה לקמן בפנים.

(48) כהבא לקמן – ראה לקו"ש ח"ה ע' 71,

וש"נ. ח"ח ע' 33 ואילך.

(49) ב"ק יג, א. וש"נ.

(50) יח, יב (בתרומה).

המציאות ע"י האדם באה מצד המשכת האור מלמעלה, ולא מצד האדם העובד מלמטה למעלה – אזי אף שנעשה מיוחד עם אלקות, אבל כיון שהדבר בא מלמעלה, הנה לגבי מציאותו הרי זה ענין של מקיף, שחסרה בו ההמשכה בפנימיות, הנפעלת מצד מציאותו.

ועפ"ז י"ל שבדקות גם ענין המעשר עדיין אינו מספיק לגמרי כתיקון על מחלוקת קרח, אלא לשם כך יש צורך בענין אשר מתנות כהונה ומעשר משפיעים למטה, ואשר אותו הם מדגישים ומבטאים בנוגע לחלק הנותר של הנכסים הנשאר ביד האדם.

מתנות כהונה (וכן מעשר) כשלעצמם – מאחר שהאדם מקיימם בגלל היותם מצוות ה', אין הם מבטאים בשלימות ענין זה, שגם דברים גשמיים בהמצאם בגדרם ובציוורם למטה ממש, נעשים כלים לאלקות [וכמובן גם מזה שאמרו חז"ל (אפילו בנוגע לצדקה), שלאחר הציווי על מעשרות הרי זה חלק מממון ונכסים שלכתחילה אינו שייך לאדם, אלא הוא אצלו בתורת פקדון⁶⁶]

אבל כאשר ההפרשה והנתינה של מתנות כהונה ומעשר מדגישה, אשר אף שהנכסים הנותרים שייכים לאדם, להשתמש בהם לצרכיו, הרי זה מפני שהקב"ה הוא שנתן בידו חלקים אלו – ומצד זה גופא השימוש בהם על ידו (מטה) הוא באופן שרוצה הקב"ה –

הנה עי"ז דוקא מגלה האדם שגם דברים גשמיים ממש כפי שהם נשארים

ולכן בהמשך לזה הובא בפרשה גם הענין דמעשר ללויים, אשר: א) גם לאחר ההפרשה והנתינה ללויים⁶⁰ הרי זה חולין גמורין⁶¹, ש"אין בו קדושה כלל" ומותר לזרים⁶². ב) א"ן כאן חלק מסוים השייך ללוי עוד קודם ההפרשה ע"י הבעלים.

והדבר מדגיש ביתר שאת שגם מציאות שהיא עדיין חול גמור, "תחתונים" ממש, אף היא קשורה להקב"ה ע"י נתינתה ללוי, אשר "ה' הוא נחלתו"⁶³.

ז. א' הטענות שבהן פתח קרח את מחלוקתו על כהונת אהרן היתה: "טלית שכולה תכלת מהו שתהא פטורה מן הציצית"⁶⁴. ומבוארת טענתו בחסידות⁶⁵: ענינה של טלית (לבוש) שכולה תכלת מורה על בחינת מקיף, ובענין של מקיף אין צריך שיהיו ציצית (חוטין הנמשכים ממנו) – המשכה בפנימיות. (ובזה ביקש לבטא את מחלוקתו על כהונת אהרן, כמבואר בחסידות בארוכה).

וכוונת הדברים בדקות בעבודת ה' היא (גם): בשעה שהעבודה דזיכוך

(60) ומש"כ ע"ז (ית, כד), "אשר ירימו לה' תרומה" – ראה פרש"י שם (מספרי) "הכתוב קראו תרומה עד שיפריש ממנו תרומת מעשר". ולהעיר מספרי ית, כא: אף זו קנאה השם כו'.

(61) פרש"י פרשתנו ית, ל.

(62) רמב"ם הל' מעשר פ"א ה"ב.

(63) שופטים ית, ב.

(64) במדב"ר פי"ח, ג. תנחומא פרשתנו ב. ועוד.

(65) ראה לקו"ת שלח מו, ג ריש פרשתנו. אוה"ת שלח ע' תקעה בפרשתנו. ראה ספר הליקוטים להאר"ז"ל שם. המשך תרס"ו ע' רפג. המשך תער"ב שם (אמ"ד). ובכ"מ.

(66) ראה ד"ה א"ר שמואל בר נחמני תר"ץ פ"ג (נדפס בסה"מ קונטרסים ח"א קיט, א).

הענין דהוי' אחד (בדרך עלי') מלמטה למעלה הוא, שגם לאחר התהוות העולמות הרי העולמות בטלים במציאות ממש כשם שהי' קודם ההתהוות; והיינו, שהנבראים באמת אינם מציאות ואמיתת מציאותם היא כפי שהם למעלה (באצילות).

וענין זה מעורר לעבודה דפרישות והפשטה מעניני העולם – חיי (ועבודת) הצדיקים⁷² המופשטים מענינים גשמיים.

226 האופן הב' דהוי' אחד (בדרך המשכה) מלמעלה למטה⁷³ הוא האלקות כפי שהיא מתפשטת ומלוכשת בכל דבר, והיינו, שמציאות העולם ישנה אבל המציאות גופא היא אלקות. ודרגא זו של יחוד מעוררת בעבודה (לא פרישות מהעולם, אלא אדרבה): התעסקות בענינים גשמיים – האדם נהנה מהדבר הגשמי, אלא שההנאה היא הנאה אלקית.

אבל גם ביחוד זה, אף שהוא עם הדבר גשמי, עדיין חש האדם שאלו ב' דברים נפרדים שנתאחדו – אלקות ודבר גשמי,

ואילו מצד היחוד דיחודא עילאה ויחודא תתאה נרגש שמציאות הגשמי ועשיית (והנאת) האדם נעשים ענין של אלקות.

ט. ע"פ כל הנ"ל יש לבאר השייכות דג' תמוז דוקא – לפרשת קרח:

בי"ב וי"ג תמוז, כאשר יצא כ"ק מו"ח אדמו"ר לחפשי לגמרי, גם

רכוש האדם לגמרי, בבחינה דתחתונים, נעשים בפנימיות קשורים לגמרי באלקות, באופן ד"בכל דרכיך דעהו"⁶⁷;

ועי"ז נפעלת השלימות ד"דירה לו ית' בתחתונים"⁶⁸.

וי"ל בדרך אפשר – שזה גופא הטעם שהן במתנות כהונה והן במעשר ישנו שיעור קצוב, ואסור לאדם לתת את כל נכסיו – מאחר שהקשר לאלקות של נכסים אלו הוא באופן אחר מאשר בנכסים שצריך להפריש; ולכן חסה התורה על ממונם של ישראל⁶⁹ (כדי שיתבררו באופן הראוי להם).

ח. מעין ודוגמא לג' הענינים הנ"ל (קדשים ממש, רוב (ועיקר) מתנות כהונה ומעשר, והנכסים הנשארים אצל האדם) במדרגות באחדות ה' – י"ל, שהם: הענין דיחוד הוי' אחד מלמטה למעלה, הוי' אחד מלמעלה למטה⁷⁰, יחוד יחודא עילאה ויחודא תתאה⁷¹.

(67) עיין תניא ספ"ג.

(68) ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 75 ואילך. ח"כ ע' 335.

(69) ראה רמב"ם סוף הל' ערכין וחרמין (ר"ה כז, א. ושי"ג). ולהעיר מכש"ט סי' רי"ח. צוואת הריב"ש סי' ק"ט. או"ת להה"מ קא, ד. וראה לקו"ש חיי"ז ע' 229 ואילך.

(70) להעיר מאוה"ת פרשתנו ע' תרצז, אבל קרח רצה שישאר ההבדלה וזהו מחלוקת והבדל שאינה לש"ש שלא יתייחדו ז"נ כו' אבל שמאי והלל מחלוקת לש"ש יחוד ז"נ רק ביחוד זה יש מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע כו". וראה שם ד"ה להבין בסופו (ע' תשד ואילך).

(71) בהבא לקמן – ראה המשך תרס"ו ס"ע קנג ואילך. ע' רכח. רמב. תורת שלום ע' 51 ואילך. 184 ואילך (וראה שם ע' 196 ואילך ב' אופנים אלו בעצמות). וראה ד"ה סמוכים לעד פ"ר פ"ב בהגה"ה.

(72) ראה אגה"ק סכ"ז בהביאור.

(73) ואופן זה הוא במדר' נעלית יותר מאופן הא' (המשך שם ע' רמב).

יהי עמנו כאשר הי' עם אבותינו, הגם שאין אנו יכולים להדמות לאבותינו, אשר היו בעלי מסירת נפש בפועל ממש עבור התורה והמצוות וכו'.

ובהקדים – דלכאורה צריך להביני: (א) בלשון הבקשה „יהי ה' אלקינו עמנו גו'": בשלמא שם הוי' שהוראתו שהקב"ה הי' הוה ויהי (ברגע אחד)⁷⁸ – אלקות שלמעלה משייכות לעולם, נדרשת אחריו ההוספה וההודעה שהוא „עמנו”; משא"כ שם אלקים, שפירושו „תקיף ואמיץ אשר לו היכולת בעליונים ובתחתונים”⁷⁸, והרי פירוש „אלקינו” הוא שהקב"ה הוא כוחנו וחיותנו, הרי עצם השם מורה שהקב"ה עמנו – ואם כן לכאורה אין נדרשת הוספת תיבת „עמנו”, או שהי' לו לכתוב „יהי ה' עמנו”?

(ב) „יהי ה' אלקינו עמנו” – הרי זה שלא בערך יותר מ„אל יעזבנו ואל יטשנו”.

(ג) בשיחה נאמר „הגם שאין אנו יכולים להדמות לאבותינו שהיו בעלי מסירת נפש בפועל ממש עבור התורה ומצוות” – ולכאורה: אצל בעל הגאולה הי' באותם זמנים ענין של מסירת נפש בפועל (ואפילו כשישב בבית האסורים ולאחרי זה); וא"כ, אפילו אם נאמר שמצד העונה שלו סבר שמסירת נפשו אינה כערך מסירת הנפש של „אבותינו”, לא הי' לו לומר זאת בלשון („הגם שאין אנו יכולים להדמות לאבותינו שהיו בעלי מסירת נפש בפועל ממש”) השוללת לגמרי את מסירת הנפש שלו בפועל ממש.

מגלות קאסטראמא, לא ביטא הדבר בשלימות שעבודת הרבצת התורה והיהדות פעלה גם על „תחתונים” שאסרוהו, שאף הם יסכימו לכך; כיון שאז יצא בגילוי מד' אמותיהם (אף שבמדינה ההיא בכלל – הם פעלו נגד היהודים ויהדות).

דוקא בג' תמוז, כאשר נשלח עמ' ידס לגלות קאסטראמא, ובנסיעתו לשם (עוד קודם הגיעו לשם) סידר שיאספו שם ילדים ויפתחו חדר, יתקנו את המקוה⁷⁴ ואמר שם חסידות וכו'⁷⁵ –

הנה דוקא בזה נתגלה שהתחתונים ממש, בעמדם עדיין בציורם התחתון ביותר (כאשר כ"ק מו"ח אדמו"ר מוחזק בגלות אצלם), „מסכימים” לעבודתו בהרבצת התורה והיהדות –

בדוגמא לשלימות התיקון שסילק וביטל את מחלוקת קרח, שגם הדברים הגשמיים, כפי שהם במציאותם דתחתונים ממש, הרי הם בפנימיותם – אלקות.

יו"ד. ע"פ כל הנ"ל י"ל, שג' ענינים הנ"ל (שביטלו ותיקנו את מחלוקת קרח) מרומזים בכללות גם בתורה שאמר בצאתו ממאסר, קודם נסיעתו לקאסטראמא⁷⁶:

נושאים אנו תפלה לה' יתברך, יהי ה' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו⁷⁷, שיש בזה גם בקשה וגם הבטחה, אשר ה' יתברך

(74) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1063.

(75) ד"ה גפן ממצרים – נדפס בסה"מ

קונטרסים ח"א ע' 352.

(76) נדפס שם ע' 350.

(77) מ"א ת, נו.

(78) טושו"ע (ואדה"ז) אר"ח סי' נ' (ס"ג) –

שער היחוד"א פ"ז.

228 מורה שכל מציאות האדם וכחו וחיותו בגלוי – היא אלקות.

(ב) ה' אלקינו עמנו – האדם הוא כמציאות לעצמה, אלא שהקב"ה „עמו“; אבל זה גופא ש„אלקינו עמנו“ הוא ראי' על היותו קשור לאלקות.

(ג) „אל יעזבנו ואל יטשנו“: כדי לפעול גם באלו מישראל שהם בבחינת „תחתונים“ ממש – בשם ישראל יכונה – היינו שאין ניכרת בהם כלל שייכותם לאלקות⁸¹, שגם בהם יהי' ענין הגאולה, הוסיף „כאשר הי' עם אבותינו הגם שאין אנו יכולים להדמות לאבותינו כו“ – בכוונה לרמז לפירוש המדרש כנל⁸², ובזה פעל שגם אצל ה„פועלים רעים“ יהי' על כל פנים ההרגש ד„אל יעזבנו ואל יטשנו“ – שגם בהיותם במצב זה יהי' ניכר שאינם נפרדים ונעזבים מהקב"ה ח"ו.

ובזה דוקא מתגלה שגם אלו שהנם תחתונים במציאותם הנראית והנגלית, הרי הם שייכים לאלקות; תהי' אשר תהי' מדריגתו של יהודי, הרי מציאותו האמיתית והפנימית היא – אלקות. ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר⁷⁹: כל איש ישראל (מבלי התחשב עם מצבו הפרטי

יא. והביאור בזה: בדבריו אלו ביקש בעל הגאולה לפעול את ענין הגאולה בכל ישראל, עד שיחדור גם באלו שבגדר „בשם ישראל יכונה“⁷⁹ בלבד, ולכן הביא דוקא את לשון הפסוק „יהי הוי' אלקינו עמנו“ בהוספת „הגם שאין אנו יכולים להדמות לאבותינו כו“ – היינו, שגם באנשים שאינם בדומה לאבותינו (כי אין בהם הענין דמסירת הנפש בפועל עבור תורה ומצוות) יהי' „הוי' אלקינו עמנו“ כאשר הי' עם אבותינו“;

ולפי הנ"ל – שרצונו הי' לפעול את הגאולה גם אצל אלו אשר „בשם ישראל (רק) יכונה“, מבלי הבט על מצבם בשמירת התורה והמצוות – יש לומר, שבהוספה „הגם שאין אנו יכולים להדמות לאבותינו“ התכוון לרמז לפירוש המדרש⁸⁰, „וכן שלמה אומר לפני הקב"ה מלך שהוא שוכר פועלים והן עושין מלאכתן יפה ונותן להם שכרן מה שבח יש למלך, ואימתי הוא משובח כשישכור פועלים רעים שאין עושין מלאכתן ונותן להן שכרן וזו היא טובה גדולה וכן הוא אומר יהי ה' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו“ – היינו, שביקש לפעול את ענין הגאולה גם ב„פועלים רעים“.

יב. עפ"ז יש לבאר, שבענין „יהי ה' אלקינו עמנו גו“ יש ג' מדריגות (וי"ל שהן – ע"ד ג' מדריגות הנ"ל):

(א) „הוי' (נעשה) אלקינו“ – שהקב"ה הוא כוחנו וחיותנו, והדבר

(79) מכתב הנ"ל דט"ו סיון. וראה לקו"ש ח"ח ע' 329 ואילך, וש"נ.

(80) מדרש תהלים כו.

(81) ראה לקו"ש שם.

(82) וי"ל שלכן אמר מעלת אבותינו שהם היו „בעלי מסירת נפש בפועל ממש“ – אף שאבותינו בכלל מורה על עבודת המוחין (ראה תניא רפ"ג. וראה ד"ה יהי ה"א תש"י בסופו) – כי ענין המסנ"פ הרי"ז דבר השוה בכא"א מישראל (ראה תניא פ"ח. ואדרבה מעלה יתירה כדור דעקבתא דמשיחא שמקיימים התומ"צ במסנ"פ – ראה סה"מ קונטרסים ח"א ע' 106 ואילך. סה"מ תש"י ע' 237. תש"ט ע' 122. ועוד) – וגם זה לא נראה בהם.

בשמירת וקיום המצות) לבו תמים עם ה' ותורתו.

אחד ואחד – עמנו – הוראה ונתינת כח מיום ג' תמוז, שלא להתפעל ממניעות ועיכובים על הפצת התורה והיהדות, ובידנו גם ההבטחה (כפירוש הב' ב"יהי" „אל יעזבנו ואל יטשנו“) שיתקיים הכתוב „יהי ה' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו ולכל בני ישראל יהי' אור ברוחניות ובגשמיות“⁸⁴.

ודבר זה פעל גם על ה„תחתונים“ שבעולם, אפילו על אלו שאסרוהו, שגם במעמדם ומצבם יסכימו לעבודתו בהפצת התורה, עד שסייעו בשחרורו ובגאולתו כפשוטה.

יג. וכיון שהימים האלו נזכרים (עד אשר) ונעשים⁸³, יש ביד כל

(משיחות ש"פ קרח, ג' תמוז תשכ"ד.

י"ט כסלו, תשכ"ה. יום ג' פ' קרח תשל"ז)

(83) כידוע פ"י האריז"ל אשר כשהם „נזכרים“

כדבעי הם „נעשים“ (ראה רמ"ז בספר תיקון שובבים. הובא ונתבאר בספר לב דוד (להחיד"א) פכ"ט).

(84) סיום לשון כ"ק מו"ח אדמו"ר בשיחתו ג' תמוז הנ"ל.

